

Péter László: Kodály Szegeden

„Emlékezetes élményeim” között meghitt boldogsággal őrzök egy pár napos szegedi tartózkodást: a budapesti bölcsezők tudományos diákkörének jutalomújtját 1953-ban, talán 4-5 napig tartott a várossal való ismerkedés. Az út az első találkozások tündéri emléke ma is, a sok „felfedezés” néhány élménye (például a *Bálint Sándorral* töltött délután) máig eleven és meghatározó. A „szegedi ajándécsomag” mélyén egy színházjegy is lapult, az itt talán negyedszerre felújított *Háry János* előadására, a karmesteri fénynél *Vaszy Viktor* állt.

A hatalmas színházban itt-ott egy-egy nézősziget, a mi társaságunk így előkelő helyekre került, a földszint és az erkély első soraiba. Velünk együtt talán „negyed ház” várta az előadást.

Számomra mindez a kitűnő kiskönyvben, *Péter László* újabb „nyomozati jelentésében” olvasható dokumentációnál jóval nagyobb élmény, hiszen ez az előadás életem legjobb *Háry-ja* volt: az előkelő langyossággal induló „*Kezdődik a mese*” után feldübbögő tapsvihar (30–40 pár dévaj és ifjújü tenyer!) az egekig emelte a zenekar és a színpad hangulatát. Péter László néhány sorban a színház ekkori nehézségeiről és problémáiról, egy idézetben a közönség részvétlenségéről tudósít, de hogy ebben az előadásban mindezek elmúltak, a részvétlenségnek éppen az ellenkezője volt tapasztalható, erre tanú vagyok. És bizonyonnyal mindenki engem igazol az est részesei közül: valamiféle „Shakespeare kori kapcsolat” született néhány órára a szegedi színházban nézők és alkotók között. Olyféle kapcsolat, amelyhez hasonlókban ritkán volt részem azóta, ilyesmi napjainkban inkább csak filmekben látható.

Az emléket a címben jelzett könyvecske idézte újra bennem, *Péter László* újabb munkája a Város történetét, kapcsolatait, kulturális örökségét és nagyjainak életművét tudományos (egyben ízes és olvasható) alaposítással, szeretettel és ihletetten feltárók után. Az *Ady nálunk* (1977), az *Odessza és a magyarok* (1978), a *Bartók Szegeden* (1981) méltó folytatásaként. Csupán a Somogyi-könyvtár kiadványai között és utóbb megjelenteket sorolom itt, Péter László „Szeged-centrikus” munkássága a sokféle tematikájú vagy dokumentatív könyvtári kiadványok sorában egymagában is megérne végre egy bibliográfiát. Akár a további „városkutatók” munkájának megkönnyítése céljából, talán majd egyszer erre is sor kerül. Igaz, a tetemes mennyiség láttán maga is elszörnyülködne talán: valamiféle belső indíttatásból és nem kevés súly alatt az életmű egyre kerekül.

A „szegedi fókuszban” (a Somogyi-könyvtár az országban egyedülállóan ilyen) Péter és mások munkája nyomán nagyszerű „szegediek” lépnek napvilágra, a „szegedi művelődéstörténet” álmának beváltott fejezetei. A folyóiratban és a kiadványok között sokféle tudományos és bibliográfiai munka Péter kutató, szerkesztői és könyvtári munkássága során, a *Kodály Szegeden* a városhoz kötött életmű újabb állomása lett.

Az új kapcsolattörténeti kismonográfia a korábbiaknál kitűnően bevált módszert követi: a zeneszerző szegedi barátait megidézõn sorolja Kodály személyes és művekkel való jelenlétét. A helyi sajtóból idézve az események menetét és a helyi fogadtatást. Kodály először 1905-ben, a jó barát *Balázs Béla* meghívására érkezik Szegedre, itt nemcsak a várossal, de a szegedi kultúra jeles személyiségeivel, talán még *Juhász Gyulával* is megismerkedik. A közben már nyomtatásban olvasható „*hiányos, kuszált és rongált Balázs Béla-napló*” őrzí sok más mellett e látogatás pillanatait (mindezt idézi a kismonográfia is), majd *Juhász Gyula* hírlapi munkásságának eleven rajongása tovább — a jó barát és a költő lettek a zenészek mellett a legragaszkodóbbak Kodály körül. A színház és a zenekar, az énekkarok utóbb.

Meglep, hogy *Bálint Sándor* és *Kodály* feltételezett kapcsolata a kiskönyvben külön fejezetet nem kapott, bár a *Bálint Sándor munkásságát* 1974-ig egybefoglaló bibliográfia (*Péter László* munkája ez is) nem említi *Kodály* nevét.

A kötet a továbbiakban jeles szegedi karnagyok és zenészek, zenepedagógusok (*Szeghy Endre, Péczely Attila, Fricsay Ferenc* — „a szellemi tanítvány”, *Kertész Lajos, Vaszy Viktor*

és mások) Kodállal és műveivel való kapcsolatát eleveníti fel, művek bemutatóit hangversenyeken és a színpadon, a Dóm tér jelentős eseményein. A zeneszerző későbbi szegedi jelenléteiről már fényképek láthatók, sajnos a fiatal Balázs Bélának a fiatal Kodályról készült rajzairól csak híradás olvasható. Az emlékezésekben és a sajtóidézetekben megannyi jeles adalék a Kodály-biográfusok és a szegedi lokálpatrióták számára, mindkét táborban a „kutatási területet” árnyalón.

A magyarokhoz című kórusművét (a Berzsenyi-óda szövegére) 1953-ban Kodály maga vezényelte egy szegedi ifjúsági kórustalálkozón (korábban többször más műveit a város közönsége előtt), a nagyszerű ünnepet egy év után utolsó látogatása követte: a *Szegedi Kodály Kórus* megalakulása idejében, a *pedagógiai főiskola* ünnepségein.

A kötetben a pontos adatok, a személyes emlékezések és újságközlemények mellett jó néhány *Kodály-levél* olvasható, ugyanígy a zeneszerző másforma megnyilatkozásai. A kiskönyv így nemcsak afféle „ünnepi kiadvány”, hanem jeles és a továbbiakban elkerülhetetlen dokumentáció.

Az adatok pontossága és bősége, a fényképek és az újsághírek mellett a recenzens kutató kedvét a szegedi 1918-as MA-matiné plakátja ébreszti fel, módfelett örül, módfelett örül, amikor a „nyomkövető” egy-egy kapcsolat feltárása során „Szegeden túl” tekint: például Fricsay és Kodály korrespondenciáit követően. Ugyanakkor eltűnődik a borítónak a kötet értékeihez méltatlan rajzai felett. És persze reménytelenül várja a közelgő Babits-centenáriumi híreit és kiadványait Szeged és a Somogy-könyvtár felől. Egy „Szeged-bibliográfiáról”, akár egy művelődéstörténeti vastkos kötetéről ábrándozik. Ha már *A szegedi nemzet* utóbbi két kötete a kezébe került. Az elsőt — önmagát okolva — fájdalmasan nélkülözi, de új kiadásában reménykedik. (*A Somogyi könyvtár kiadványai*, 25.)

BODRI FERENC

VÁRNAI LÁSZLÓ FOTOGRAFIKÁJA